

Evenimentul

Director: CONST. I. ȘTEFĂNESCU ♦ Redacția și adresa, ARAD, Bdl Regele Ferdinand 5. Telef. 333.

Note zilnice

Un confrate, superficial cunosător al pericolului căsătoriilor mixte, publică într'un ziar din Capitală, un scurt reportaj, despre acestea. Se rituiază în partea contrară convingerilor noastre afirmând că toate căsătoriile mixte, au drept rezultat desnaționalizarea minoritarilor.

Prin prisma acestei năvese afirmării, e mai ușor să se înțeleagă că la Cluj 40% din căsătoriile elementelor românești sunt mixte, iar la Arad 50%. Ridicând elogii acestor căsătorii, felicitând în subsidiar pe cei cari le-au încheiat.

Noi însă, cari nu odată am cunoscut acest gen de căsnicii, regretăm din suflet că nu putem fi de părere confratelui. Regretăm, pentru că dacă ar fi așa, n'am fi avut nici cazul Staverescu, Renoiu, și altele, care mai de care mai dihaiu. Noi am fi auzit dindeparte căsătorii în cari mirele român se căsătorește la preot catolic, calvin, sau își părăsește religia strămoșească spre a trece la mozaicii. Pentru că, cu foarte rare excepțiuni, românca sau românul care contractează o căsătorie mixtă, își pierde din îndolență din superficialitate, din nepăsare, naționalitatea.

Nu există căsătorie mixtă în care elementul românesc să nu-și piardă naționalitatea. Fructul unei astfel de căsătorii dacă e băiat, deși legile cer să urmeze religia tatălui, mama minoritară, are grijă să sădească în sufletul lui gânduri dușmane neamului nostru.

E de altfel lucru știut de toată lumea, că întotdeauna copiii sunt mai atașați de mamă decât de tată. Ori, în virtutea acestui fapt, fructul unei căsătorii mixte în care mama e minoritară, va fi întotdeauna lipsit de sentimente românești.

În cazul că mama e româncă și tatăl minoritar, în loc ca în tâmplarea să fie contrară celei de sus, este identic de dăunătoare pentru noi. Pentru că fetele noastre, iar, cu rare excepțiuni, ajung când sunt mame ca să se desnaționalizeze ele, în loc de a-și desnaționaliza soțul.

Și atunci, în fața acestor fapte credem că suntem îndreptățiți să nu fim de părerea confratelui care elogiază aceste căsătorii și să ne ridicăm cu violență în contra lor, cerând autorităților îndreptățite să nu aprobe căsătoriile de acest fel.

...Ne mai amintim că pe venuri, instituții bancare românești în Ardeal, — Victoria, Albina, etc., — n'au permis funcționarilor, să se căsătorească cu minoritare. Și dacă totuși au făcut-o, oția minoritară n'a fost recunoscută de către instituție și în caz de moarte a soțului, văduva nu s'a bucurat de dreptul la pensie.

Tradiția aceasta românească, e bucură încă de o fructuoasă aplicare. Nu de mult una din aceste instituții bancare, a făcut unele concedieri de personal, determinate de conjunctura economică. Dar n'au fost concediați funcționarii, cari au respectat prevederile regulamentare. Aceștia, pe cât a fost posibil, au fost

menajați, dându-se preferință la concediere, funcționarilor căsătorii cu minoritare.

Înțelegem că ar fi oarecum nepotrivit ca să interzici funcționarilor să se căsătorească după placul lor. Dar aci se pune o altă problemă de interes vital pentru neam. În clipa când funcționarul este salariat, fie al statului fie al unei instituții particulare, el nu-și mai aparține. Instituția care-l plătește are dreptul să se amestece și în viața particulară a lui, pentru că aceasta, întotdeauna poate prejudicia interesele instituției. Ori, o căsătorie întotdeauna prejudiciază interesele individului și implicit, ale instituției.

În fața acestor lucruri, credem că nu e exagerat curentul care prinde în opinia publică și care cere reglementarea căsătoriilor funcționarilor de către stat.

Această măsură nu ni se pare nici decum șovină, dar o socotim de mare importanță pentru conservarea neamului nostru.

Și ne-am bucura mult dacă funcționarii români ar înțelege că asemenea căsătorii sunt dăunătoare statului și lor și să se poarte în consecință fără să fie nevoie de nici o intervenție.

Vladimir Barbu

Frăția...

În ultimul timp — mai ales după acordul dela Roma — presa maghiară, începând cu „Pesti Napló” și terminând cu cele mai neînscrinate știhuici din Ardeal, pledează pentru o împăcare a Ungariei cu Mica Antantă.

Credem și noi!

Pentru că, lăsând la o parte faptul că aceste ziare scriu că nu Ungaria ci Mica Înțelegere ar dori această împăcare, guvernului maghiar i-ar conveni această împăcare pentru a putea submina mai bine și fără stingeră ală, ordinea și siguranța statelor cu cari vrea să se „împace”.

Dar ne întrebăm noi, mai putem crede oare, vreedată în sinceritatea Ungariei după Janka Pusztai, St. Gothardt, atâtea cazuri de spionaj, ura pe care o propagă în contra noastră pe toate căile, după ce Ungaria se încapălinează în orice ocazie în atitudini ostile nouă, după greutățile pe cari înțeleg să nu le facă pe teren economic-comercial (vezi în pagina a doua a numărului nostru de astăzi!) și după ce maimuțoiul criminal Eckhardt injură Mica Antantă în fața reprezentanților Austriei, iar apoi mai are tupeul să spună cu un aer superior, că în fața unei aplanări a conflictului maghiaro-jugoslav nu e nici o piedecă, atunci când se știe cum a înțeles Ungaria să termine ancheta ce i-a fost impusă și atunci când sfidează tratatele de pace invitând la o expoziție „pe țară” expozanții Ardeal?

Cât de multă bunăvoință am avea, suntem de părere că o înțelegere cu Ungaria se poate realiza numai punând-o sub tutorat. C.

Mai bine mai târziu decât niciodată

Cititorii noștri își aduc — nu se poate să nu-și aducă — aminte că, în nenumărate rânduri am cerut ca, până când industria și comerțul acestui oraș românesc vor putea fi desăvârșit românizate, să se procedeze la o acțiune energică — și necesară — a aspectului exterior al orașului pentru străinii cari sunt pe-ai să nu creadă că sunt în Ungaria, iar noi să ne simțim odată acasă la noi în orașul care a luptat și a răbdat atât pentru promovarea românismului. Și ceream anume ca, în acest scop, să fie revizuite toate firmele și afișele oferindu-ne să facem noi, în mod gratuit, revizuirea limbei în cari sunt scrise pentru a nu mai obliga pe români să nu poată recunoaște limba în care sunt stălcit traduse aceste firme și reclame din ungurește.

Nu știm din ce motive s'a amânat afacerea acestui legitim deziderat al bunului simț, atunci când legea permite, necesitatea core, iar exemplele (în 1929 Clujul a făcut-o oarecum) permit să se procedeze astfel.

Ne-a durut, ne-a durut și iar ne-a durut nepăsarea cu care a fost privită această importantă problemă, dar cu atât mai mare este mulțumirea noastră acum când vedem că am fost înțeleși.

Și ca să nu se spună că suntem lipsiți de modestie,

dar și pentru a accentua și mai mult îndolența românească, vom adăuga că ideea lansată și atât de mult susținută de noi a trebuit să aștepte scandalul Iamandi care — după cum tot noi spuneam — are meritul de a actualiza și impune categoric problema reromânizării orașelor, pentru că această idee să se încerce a fi tradusă în faptă.

Anume:

În ședința de ieri a comisiei interimare a municipiului Arad, d. vice-primar AL. Constantinescu a propus instituirea unei comisii care să revizuiască, recte, să supravegheze și să corecteze limba în care sunt redactate textele de pe sursele afișate. Și acestei revizuirii vor fi supuse nu numai firmele noi ci și cele existente. (Astfel scopul nici n'ar fi atins!)

În urma acestei propuneri a d-lui vice-primar, d. Jegesy jurisconsultul primăriei, a răsfoit hârtoagele dumnealui profesionale și a găsit un text de lege care prevede că primarul are dreptul de a da ordonanțe în acest sens.

Cu aceasta, ideea s'a impus. Mai rămânea chestiunea comisiei.

După discuții și contraverses s'a hotărât ca această comisie să funcționeze în mod gratuit.

(Ei! loc să ne întrebăm, ce-ar fi pierdut comisia inte-

rimară dacă se ajungea aci mai demult?..)

D. primar dr. Ursu, a luat apoi dosarul la d-sa spre studiere, promițând că va lua măsurile necesare.

Nu ne indoim.

N'am uitat bucuria pe care am simțit-o când, la congresul primarilor orașelor ținut la Arad, d. primar a fost acela care în chiar cu-vântarea prin care saluta pe primarii orașelor României Mari, a ridicat chestiunea reromânizării orașelor din provinciile realipite cerând o rapidă și energică acțiune pe acest plan.

N'am uitat și nădăjduim că d. primar va proceda așa cum e mai bine: să nu jignească pe nimeni, dar să desființeze această necesitate, acest deservat de d-sa ridicat la suprafață între colegii d-sale.

O mică teamă tot ne-a mai rămas însă. N'am vrea ca dela idee până la faptă să treacă prea mult timp din 1918 până azi, pentru că această chestiune să mai poată suferi vre-o amânare.

Nu putem servi și pe mai departe atât de rapid propaganda revizionistă lăsând să pară că Aradul e unguressă măcar la suprafață.

Ne exprimăm deci nădejdea că, fără multe târguie, se va trece imediat la fapte. P. Sel.

Alt caz de spionaj

Un post de emisiune clandestin la Cluj. — Aparat complicat. — Emisiuni dese și.. neconturbate. — În favoarea cui se făcea spionaj? — Surpriza.

De mai mult timp autoritățile însărcinate cu paza siguranței generale, cercează, pe baza unor informațiuni repetate, pentru a găsi un post de emisiune radiofonică folosit în contra statului nostru.

Cercetările au rămas însă infructuoase. Se știe cât de greu se poate găsi un astfel de post clandestin, fiindcă paraziții radiofoniei, mai mult decât ai electricității, au la îndemână diverse mijloace de camuflaj sub cari dacă s'au înibit odată nu mai conturbă pe nimeni așa încât își pot face mendrele în voe.

Și ajutoare

Pentru a ajunge totuși la un rezultat în chestiunea aparatului clandestin denunțat autorităților din Cluj, având în vedere importanța unei astfel de descoperiri sau marile neplăceri pe cari nedescoperirea lui le-ar aduce pentru stat, aceste autorități au cerut concursul societății de radio care a și delegat un inginer priceput. După o muncă asiduă de câteva luni, delegatului societății de Radio i-a reușit să descopere locul unde e

ascuns aparatul clandestin de emisiune.

Descoperirea

A comunicat imediat Siguranței, rezultatul cercetărilor sale.

Oficiul siguranței generale a delegat imediat un grup de oameni cari împreună cu inginerul care aflase cum se poate face legătura cu aparatul parazit al emițătorului spion, au ascultat câteva zile în șir informațiile pe cari le servea fără nici o jenă și mai ales, fără nici o teamă, unor ascultători încă necunoscuți.

Spionaj

Din aceste informații s'a dedus indubitabil că emițătorul dela Cluj e un spion care servește informații cu caracter militar nicidecum nevinovate, ci din contră, menite să slujească un alt stat împotriva statului nostru, relatându-i amănunte susceptibile să anuleze orice măsuri de apărare ale noastre prin faptul că fiind cu-

noscute de alții, am putea fi loviți în punctele cele mai slabe.

Prin urmare, serviciul de spion pe care-l făcea emițătorul dela microfonul aparatului clandestin, a fost dovedit. Nu mai rămânea decât a se face o descindere la fața locului pentru ca spionul să fie arestat, iar aparatul, confiscat.

În cui

Atunci când siguranța a fost, deci, deplină, delegația care a urmărit atâta timp această chestiune, a fost bucurată de a putea pune mâna în sfârșit pe acela care le-a dat atâta de lucru.

Au pornit dar „la vânatoare” și au găsit chiar acasă pe d. Ioan Naedin inginer electromecanic și în subsidiar, adică, mai nou, de profesiune: spion.

D. spion Naedin a fost arestat imediat, iar aparatul, de (Continuarea în pagina III-a).

După conferința dela Liubliana a miniștrilor de externe ai Micii Înțelegeri

— Declarațiile primului-ministru iugoslav —

BELGRAD, 12 (RADOR). — După terminarea reuniunii celor trei miniștri de externe, d. Jeftici, președintele consiliului de miniștri, a făcut ziaristilor următoarea declarație:

Atitudinea Micii Înțelegeri a rămas aceeași ca și până acum. Pe baza atitudinii actuale se va ști ce va fi în viitor.

Aceasta a fost începutul unei largi acțiuni diplomatice din seria de acorduri cari vor veni mai târziu în ce privește organizarea păcii și consolidarea raporturilor internaționale.

Mica Înțelegere se va desvolta în viitor în spiritul a-

cordurilor rămânând în același timp hotărâtă întru apărarea și salvagardarea intereselor naționale.

Veghind la toate interesele noastre și la raporturile noastre cu țările Înțelegerii balcanice, noi vom continua a servi interesele și ale securității generale și pe cele ale păcii. Ca urmare a acestei acțiuni vom vedea ce rămâne să întreprindem în acest scop.

Intrebat de ziaristi, ce părere are asupra hotărârii Societății Națiunilor în ce privește Jugoslavia, d. Jeftici a răspuns:

Pentru noi, deciziunea Genevei este deciziunea unicei in-

stanțe competente. Această deciziune va trebui să fie aplicată în modul cel mai hotărât și cel mai fidel.

De aceasta va depinde atitudinea ulterioară a Micii Înțelegeri.

Plecarea d-lor Titulescu și Beneș la Geneva

LIUBLIANA, 12 (RADOR). — D-nii Titulescu și Beneș au părăsit aseară Liubliana la orele 17, plecând la Geneva, iar d. Jeftici, cu Simplonul, la Belgrad. O mulțime imensă a aclamat la plecarea pe cei trei miniștri de externe.

Altă ispravă a doctorului Al. Kiss

Directorul abatorului din Arad, maghiarizează numele românești

Am fost nevoiți a ne ocupa în repetite rânduri de activitatea doctorului Al. Kiss ajuns — nu știm datorită căror împrejurări — la conducerea abatorului municipiului Arad.

Pentru ce nu se face anchetă?

Am cerut în două rânduri ca — în cel mai scurt timp posibil — Comisia interimară să ordone o severă anchetă la abator din Arad. Am cerut aceasta pentru a salva prestigiul unei instituții încăpută pe mâna unui ins de dubioasă cetățenie. Nu vrem să credem că membrii Comisiei interimare se solidarizează cu actele doctorului Kiss, și pentru acest motiv vom insista până când se vor lua măsurile de rigoare.

Doctorul Kiss, în slujba de maghiarizare a românilor

Azi suntem nevoiți a ne ocupa de o nouă ispravă a directorului abatorului.

Am arătat în numerile trecute că doctorului Al. Kiss i se contestă calitatea de cetățean român, iar justiția a fost sesizată că dumnealui ar fi comis un fals pentru obținerea cetățeniei.

Am mai arătat deasemeni că di-

rectorul abatorului, în calitatea sa de funcționar al Statului român a jurat fals pentru a veni în ajutorul unei precupețe amendate cu suma de zece mii lei pentru o contravenție la legea sanitară, iar după ce a fost acționat în judecată pentru sperjur s'a grăbit a-și rectifica declarația, invocând că justiția l-a înțeles greșit, întrucât el nu cunoaște bine limba română.

Aici se cuvine să deschidem o paranteză: când directorul unei instituții publice recunoaște în fața justiției că nu cunoaște limba Statului a cărui pâine o mănâncă, nu este cazul să fie licențiat din serviciu? Așa s'ar cuveni: licențiat de-adeptul, pentru că dacă el însuși recunoaște că nu știe românește, ce-o să constate o comisie de examinare?

Dar doctorul Al. Kiss ne dă ocazie să ne mai ocupăm și azi, poate și în numerile viitoare, de o nouă ispravă a sa.

Insul de-o dubioasă cetățenie s'a apucat, să maghiarizeze numele românilor cu care vine în contact.

Un sketch la tribunal

Zilele acestea a venit spre desbatere în fața secției in-

stabilă a tribunalului Arad, un apel înaintat de măcelarul român Ignat Țișca în contra unei deciziuni de confiscarea unei cantități de slănină, deciziune redactată și semnată de directorul abatorului, dr. Al. Kiss.

Nu mică i-a fost surprinderea românului, când judecătorul de ședință, d. dr. Ion Herb, l-a interogat în limba maghiară.

Vă rog să mă interogați în limba română, domnule judecător, căci nu știu ungurește, a protestat măcelarul român.

Cum așa, replică d. dr. Herb, dar în cuprinsul ordonanței ești trecut cu numele de Cziszka Ignatie.

Iată deci, că după ce nu și-a clarificat situația cu cetățenia, după ce jură fals pentru a fi în ajutorul unei precupețe ungureaice și după ce nu știe românește, doctorul Al. Kiss, directorul de ani de zile al abatorului municipiului Arad, maghiarizează numele românești cari-i ies în cale, pentru a fi pe placul Budapestei, cu care cochetază.

Ei, nu! Asta-i, totuși prea mult.

Problema Sarre

S'au prorogată puterile comitetului de trei

Rezultatul plebiscitului va fi cunoscut Marți dimineața

GENEVA, 12 (RADOR). — Consiliul Societății Națiunilor întrunit astăzi la amiază în ședință privată, a prorogată puterile acordate comitetului de trei pentru Sarre, al cărui mandat expira Duminică seara.

SARREBRUCK, 12 (RADOR). — Aseară s'a fixat în mod definitiv ca proclamarea rezultatului plebiscitului din Sarre să se facă în dimineața zilei de 13 Ianuarie, deoarece, dacă s'ar fi făcut în seara de Luni, s'ar fi putut da loc la scene de desordine din cauza exuberanței celor favorizați prin sorți, apoi seara poliția nu ar fi putut face față tot atât de bine ca ziua unor eventuale ciocniri.

In ziua de vot și în cursul desputerii scrutinului trupele internaționale vor supraveghea transportarea urnelor din localitățile unde se votează la Wartburg.

Există temeri ca nu cumva adversarii Germaniei să aibă de su-

ferit de pe urma răzburilor hitleriste, în urma plebiscitului, dacă rezultatul este favorabil Germaniei.

Frontul german a distribuit formulare prin care întrebă pe fiecare partizan de ce a votat cu Germania, sau de ce s'a abținut dela vot.

Max Braun preconizează eventualul război civil în Sarre

PARIS, 12 (RADOR). — Ziarul: „Le Bien Public”, din Dijon, publică un interview cu Max Braun, în care acesta exprimă dorința aderentilor statului, ca regiunea Sarre să fie împărțită în două. „In conformitate cu voturile ce se vor exprima

măine — a declarat Max Braun — vom pretinde dela Societatea Națiunilor să se ajungă la această soluție. Dacă cu toate sforțările noastre nu vom putea ajunge la această soluție, războiul civil este aproape sigur.”

Partidul național-tărănesc nu s'a încadra în frontul comun

El s'ar menține pe linia ce și-a fixat-o în Septembrie

BUCUREȘTI, 12 (SIR). — Ziarul „Dimineața” se ocupă astăzi într-un lung reportaj de situația din partidul național-tărănesc și anume de modul cum va fi soluționată deosebirea de vederi dintre d-nii Vaida și Maniu în privința tacticii de urmat.

Ziarul scrie că pe când d. Vaida se resemnează să vorbească la Cluj, d. Maniu vine la București pentru a căuta să câștige pe d. Mihalache pentru punctul său de vedere.

D. Maniu fiind informat de întărirea acordului Averescu — Gh. Brătianu — scrie textual „Dimineața” a crezut probabil oportunitatea expuneri d-lui Mihalache necesitatea apropierii partidului național-tărănesc de grupările d-lor Gh. Brătianu și Averescu, pentru a se realiza astfel acel front comun pe care l-a preconizat d. Maniu la Bădăcin și despre care a pomenit alaltăieri „România Nouă”.

In continuare ziarul scrie că după întrevăderea cu d. Maniu, avută Joi, d. Mihalache a spus că d. Maniu poate să aibe convorbiri cu orice personaj politic crede de cuviință, dar că partidul nu se va orienta către o apropiere de d-nii Brătianu și Averescu.

Ziarul „Dimineața” conchide că

din aceste declarații se desprinde destul de bine starea de spirit a d-lui I. Mihalache, întrucât rămâne ferm pe poziții că d. Maniu poate să întreprindă persoarice acțiune vrea, dar partidul trebuie să se mențină pe linia ce și-a fixat-o în ședințele comitetului executiv din Septembrie.

O întrunire vaidistă la Cluj

BUCUREȘTI, 12 (SIR). — „Curentul” ocupându-se de situația din partidul național-tărănesc scrie:

D. Vaida privește situația cu liniște și încredere bazată pe faptul că știe, că un guvern național-tărănesc prezidat de d. Mihalache și susținut de d. Maniu nu poate veni la cârma țării, după cum nu poate veni nici un guvern prezidat de d. Mihalache fără participarea d-lor Vaida.

„Curentul” termină, arătând că pentru clarificarea situației are loc astăzi la Cluj o importantă consfătuire a vaidiștilor.

Informațiuni

Cu începere de Marți, 15 Ianuarie, a. c. „Ecolul” complet reorganizat, — aducând și ultimele știri telegrafice din țară și din străinătate, — va apărea dimineața la ora 5, în loc de ora 3, după amiază, ca până în prezent.

Din cauza acestei schimbări și a restricțiilor legii Repauzului duminical, numărul de Lunea după amiază nu va mai putea apărea, în schimb „Ecolul” va apărea și în fiecare Duminică, dimineața.

Tot în acest loc ținem să facem un ultim apel abonaților rămași în restanță cu plata abonamentelor, — rugându-i să ne trimită șumele ce ne datorează.

Cu noile eforturi pe cari le facem, — alte mari greutateți cu cari ne încărcăm, — să perfecționăm serviciul de informare promptă și certă, regretăm, dar nu le vom mai putea trimite ziarul și... vorba aceea, să nu ni se plătească, nici măcar mărcile!

ROMA, 12 (RADOR). — Primăria Romei a decis ca de azi înainte să nu mai existe porumbei pe Piața Sfântului Petru, cari dădeau o notă atât de simpatică și caracteristică pieții.

Chestura poliției Arad aduce la cunoștința celor cari au în serviciul lor servitori, că — în decurs de opt zile, începând cu ziua de Luni 14 Ianuarie c. — sunt obligați a-i anunța biroului populației și biroului pentru servitori.

După expirarea termenului de opt zile se va proceda la recensământul servitorilor, iar agenții însărcinați cu acest lucru, vor controla fiecare gospodărie.

Cei cari contravin dispozițiilor de mai sus, vor fi amendați.

In cercurile politice din Capitală se vorbește insistent de sosirea d-lui Vaida în București.

Prezența d-lui Vaida în Capitală s'ar datori întrevăderii lor din ultimele zile pe care le-a avut d. Viorel Tilea cu un important personaj național politic.

Pentru Vineri 18 Ianuarie ora 17. au fost convocați o adunare extraordinară membrii Baroului Ilfov, spre a discuta s'indicalizarea avocaților în vederea redactării actelor de notariat.

D. I. Mihalache, a plecat astăzi la Câmpulung-Muscel, pentru a președa comitetul executiv al organizației județene. Se crede că va face declarații importante.

Duminică seara d. Mihalache asista la conferința profesorilor Tașcă, pe care d. Tașcă o va ține la casa de stat a partidului, de la Câmpulung.

Sâmbătă 19 Ianuarie 1933 în saloanele Căminului Industriștilor, se va ține tradiționalul

M. A. R. E. B. A. L.
al funcționarilor
P. T. T.

Duminică în 13 Ianuarie c. ora 4 p. m. Asociațiunea Muncitorilor și Meseriașilor Români din Arad, aranjează o întâlnire familiară în saloanele sediului său din Pașduriș, la care sunt rugați să participe toți membrii fondatori, donatori și activi. Președintele Tr. Orădean, Secretarul P. Nădăban.

Regina Elisabeta trecut prin gara Arad

In seara de Vineri, 11 Ianuarie c., a intrat în țară prin punctul Jimbolia, Regina Elisabeta a Greciei.

Vagonul special a fost dus la Arad și atașat Raportului de ora, 12 noaptea, cu destinația București.